

Prostorno planiranje morskog područja (Maritime Spatial Planning - MSP) proces je koji se koristi za upravljanje i raspodjelu korištenja morskog prostora na održiv način

Projekt Interreg IT-HR HATCH i prostorno planiranje morskih područja

Cilj projekta HATCH je promocija i prikupljanje rezultata dosadašnjih projekata sufinanciranih iz EU programa prekogranične suradnje Interreg Italija-Hrvatska kako bi se razvili protokoli za primjenu ekoloških i ostalih parametara

Jadransko more područje je pod snažnim utjecajem rastućeg pomorskog prometa, turizma i iskorištavanja resursa, a istovremeno je i područje bogate, ali osjetljive biološke raznolikosti.

Zahvaljujući napretku tehnologije te mogućnostima sufinanciranja putem programa Europske unije, proteklih su se nekoliko godina intenzivirala znanstvena istraživanja u Jadranskom moru. Dobiveni rezultati važan su korak u razvoju protokola za primjenu dobivenih kemijskih, fizičkih, bioloških

i ekoloških parametara iz različitih programa praćenja, koji se mogu koristiti u prostornom planiranju morskog okoliša.

Brojna takva istraživanja provedena kroz projekte sufinancirane iz programa Interreg Italija-Hrvatska Europske unije, predstavljaju značajan napredak u poznavanju problematike zaštite Jadrana, ali ukazuju i na problem neusklađenosti raznih pokazatelja stanja očuvanosti što predstavlja prepreku pri donošenju odluka.

U nastojanju da se poboljša efikasnost u prijenosu rezultata i spoznaja proizašlih iz znanstvenih istraživanja prema institucijama zaduženim za donošenje odluka i provedbu mjera upravljanja morskim okolišem, osmišljen je projekt HATCH - Adriaticum Data Hub također sufinanciran iz programa Interreg IT-HR. Osnova ovog projekta je razmjena iskustava i rezultata nekolicine provedenih znanstveno-istraživačkih projekata na Jadranu s ciljem izrade protokola za standardizaciju podataka iz različitih programa istraživanja i monitoringa, uključujući praćenje mikrobiološke, fizikalne i kemijske kakvoće mora, prisutnost onečišćenja u moru, podvodnu buku te stanje očuvanosti biljnih i životinjskih vrsta. Krajnji rezultat ovog procesa je razvoj smjernica za primjenu multi-disciplinarnih podataka pri prostornom planiranju morskih područja kao jednom od glavnih alata u upravljanju i zaštiti morskih područja.

Prostorno planiranje morskog područja (Maritime Spatial Planning - MSP) proces je koji se koristi za upravljanje i raspodjelu korištenja morskog prostora na održiv način. Uključuje sveobuhvatan i integriran pristup planiranju korištenja morskih područja i njihovih resursa. Cilj MSP-a je uravnotežiti različite aktivnosti na moru kao što su ribolov, brodarstvo, pomorski promet, rekreacija, energetski razvoj i znanstvena istraživanja s istovremenom zaštitom morskog okoliša i osiguranjem dugoročne održivosti morskih resursa. MSP počiva na načelima upravljanja temeljenog na ekosustavu prema kojima je zdravlje morskih ekosustava ključno za dugoročnu održivost mora i oceana. Proces MSP-a uključuje zajednički napor između dionika, uključujući vladine agencije, gospodarstvenike, nevladine organizacije i predstavnike zajednice.

U zemljama EU proces prostornog planiranja morskih područja definiran je Direktivom 2014/89/EU, a države članice su trenutno u različitim fazama pripreme, usvajanja i provedbe ovog procesa. S obzirom na dužinu obalnog prostora Republike Hrvatske i Republike Italije, sve intenzivnije korištenje morskog okoliša u različite, prvenstveno gospodarske svrhe, prostorno planiranje kojim se reguliraju aktivnosti na moru iznimno je važan proces za koji je u obje države već stvorena zakonska podloga.

Cilj projekta HATCH je promocija i prikupljanje rezultata dosadašnjih projekata sufinanciranih iz EU programa prekogranične suradnje Interreg Italija-Hrvatska kako bi se razvili protokoli za primjenu dobivenih kemijskih, fizikalnih, bioloških i ekoloških parametara iz raznih programa monitoringa za primjenu pri prostornom planiranju morskog okoliša, čime se doprinosi efektivnoj zaštiti Jadranskog mora. Projekt HATCH provodi konzorcij partnerskih organizacija koje su bile uključene u projekte prekogranične suradnje sufinancirane putem ranijeg ciklusa Interreg IT-HR programa, u razdoblju od 2019.-2021. godine. Kapitalizacijom dobivenih rezultata znanstvenih istraživanja provedenih tijekom projekata WATERCARE, SOUNDSCAPE, ECOSS, SASPAS, ECOMAP i ADSWIM, svaka od okupljenih partnerskih organizacija doprinosi uspostavi baze

podataka o nizu okolišnih parametara u Jadranu kao vrijednom alatu u procesu prostornog planiranja.

Primjerice, glavni cilj prekogranične znanstvene i institucionalne suradnje između Italije i Hrvatske u sklopu projekta Soundscape bio je procijeniti utjecaj podvodne buke na bioraznolikost mora. Projekt Soundscape pomogao je popuniti prazninu u znanju o podvodnoj buci prikupljanjem podataka kontinuiranih mjerenja buke, procjenom njenog utjecaja na vrste osjetljive na podvodnu buku i provođenjem naprednog modeliranja širenja zvuka u sjevernom Jadranskom moru. Ovakva istraživanja važna su jer imaju za cilj osigurati učinkovitu zaštitu osjetljivih morskih vrsta i održivo korištenje morskih i obalnih ekosustava.

Nadalje, opći cilj projekta SASPAS bio je poboljšati stanje očuvanosti ekosustava prisutnih na morskom dnu Jadranskog mora kroz razvoj ekoloških rješenja, usklađenih za cijelo jadransko područje. Glavni proizvod projekta je Integrirani program upravljanja zaštitom morske cvjetnice (MSSIMP) koji uključuje smjernice za definiranje ispravnog stava i ponašanja u zaštićenim područjima te za ispravno upravljanje tim područjima i područjima sličnih karakteristika. Smjernice detaljno opisuju metode presađivanja, izbor i tehnike postavljanja bova, metode praćenja livada morskih cvjetnica. Tijekom provedbe projekta uspješno su realizirane aktivnosti poput presađivanja i transplantacije morske cvjetnice posidonije te postavljanje ekoloških plutača opremljenih sidrištima izrađenim s ciljem zaštite livada morskih cvjetnica.

Osim Sveučilišta u Udinama kao vodećeg partnera, na projektu surađuju i CORILA konzorcij za koordinaciju istraživanja u Venecijanskoj laguni, Odjel za zaštitu voda, tla i obale regije Marche, Institut za istraživanje i zaštitu mora Plavi svijet, Sveučilišni odjel za studije mora Sveučilišta u Splitu i Istarsko Veučilište - Centar METRIS. Također, pridruženi projektu su i talijanski instituti CNR-IRBIM, CNR ISMARU i OGS, Politehničko Sveučilište Marche te Ca' Foscari iz Venecije. Ukupna vrijednost projekta HATCH je 566.000 EUR, a sufinanciran je od strane EU kroz ERDF program prekogranične suradnje Interreg Italija-Hrvatska. Projekt je započeo u lipnju 2022. i trajat će 13 mjeseci.

MSP počiva na načelima upravljanja temeljenog na ekosustavu prema kojima je zdravlje morskih ekosustava ključno za dugoročnu održivost mora i oceana

